

Грицишин Катерина

Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент М'яковський М. Є.

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті розглянуто особливості навчання іноземної мови учнів молодшого шкільного віку, проаналізовано особливості роботи з учнями початкових класів. Виокремлено гру, як один із найефективніших прийомів роботи з учнями початкових класів. Узагальнено особливості застосування прийому гри при опрацюванні різних компетенцій при викладанні іноземної мови у початковій школі.

Ключові слова: навчання, іноземна мова, молодший шкільний вік, гра.

Мета. З'ясування особливостей педагогічно-об'єктивного навчання іноземних мов учнів молодшого шкільного віку, принципи застосування визначених прийомів роботи та їх вплив на навчальний результат.

Реалізація поставленої мети передбачає аналіз роботи з учнями в початковій школі на уроках іноземних мов, визначення можливості та доцільності поєднання різних видів роботи під час уроку на початковому етапі вивчення іноземних мов.

У процесі науково-технічного прогресу спостерігаємо зростання інтересу до вивчення іноземних мов. Як наслідок, щоразу зростає необхідність аналізу та удосконалення способів ефективного навчання учнів початкових класів.

Початковий етап навчання іноземної мови надзвичайно важливий протягом всього навчального курсу. Під цим у сучасному загальноосвітньому навчальному закладі розуміють той період навчання, під час якого формуються основи іншомовної комунікативної компетенції, потрібні та достатні для подальшого їх розвитку й удосконалення [3, с. 191–196].

Особливості роботи з учнями молодшого шкільного віку на уроках іноземних мов досліджували І. І. Петричук, Л. Зайчикова, О. О. Ходій, З. М. Давидова, Н. Б. Бондаренко.

У дітей молодшого шкільного віку спостерігають розвиток важливих психічних процесів. До них належать мислення, сприйняття, формування мови, уваги та пам'яті, які починають бути вільними та усвідомленими. Саме в цей період дитина переходить із дошкільного дитинства до статусу школяра. Це відображається в її поведінці та свідомості унаслідок суперечливих проте важливих рис. Молодший шкільний вік характеризується різноманітними прихованими можливостями розвитку, які варто розкривати та розвивати. Основи багатьох якостей психології особистості, як відомо, закладаються та розвиваються саме в цьому віковому періоді. У дітей молодшого шкільного віку набуває особливого значення дитяча психіка, що досягає відповідного рівня розвитку [5, с. 69].

Одним із основних завдань початкової школи є навчити дитину вчитися. Молодший шкільний вік характеризується змінами у пізнавальній сфері дитини. Сюди належать інтенсивне формування прийомів запам'ятовування, тобто повторення; уважний та тривалий розгляд матеріалу і перехід від цього до групування та осмислення зв'язків між різними частинами одного матеріалу. У школі дитина повинна за доволі короткий відрізок часу засвоїти значну кількість понять. У цьому віці в дітей формується здатність концентрувати увагу на речах, які до цього моменту були нецікавими. Окрім цього, діти навчаються емоційного контролю, тобто емоційні переживання, що до цього часу мали велике значення, стають менш важливими. Сфера мислення зазнає суттєвих змін та набуває більш абстрактного характеру [5, с. 33].

Розглянемо особливості сприйняття та засвоєння навчальної інформації учнями початкової школи, оскільки доволі часто саме тут відбувається перше знайомство з тією чи іншою іноземною мовою. Серед основних переваг навчання іноземної мови молодших школярів можна відзначити такі: вивчення іноземної мови в цьому віці позитивно впливає на розвиток психічних функцій дитини (пам'яті, уваги, мислення, сприймання, уяви тощо) і стимулює її загальні мовленнєві здібності, створює базу для подальшого її вивчення. Навчальна діяльність у початковій школі набуває специфічного змісту, що зумовлено особливостями формування та розвитку пізнавальних інтересів учнів, їхньої поведінки, емоційно-вольової та мотиваційної сфери, своєрідним характером діяльності та мовлення. У молодшому шкільному віці починають формуватися базові навчальні навички та вміння, а це означає початок нового періоду складного психічного та інтелектуального розвитку особистості. Навіть схематичний погляд на молодший шкільний вік дозволяє зробити висновки про унікальність цього етапу навчання.

Досліджено, що для дітей молодшого шкільного віку одним з основних видів діяльності є гра. Це природний вид діяльності, притаманний дитині. Її цікавість до ігор, старанність, з якою вона бере участь у них, дозволили психологам вважати дитячі ігри серйозним заняттям. У процесі гри учень формується як суб'єкт діяльності [3, с. 191–196].

Перевагою використання гри на уроці іноземної мови є також залучення у навчальну діяльність учнів із різною успішністю. Окрім того, гру можна використовувати для дітей різних вікових категорій, враховуючи при цьому рівень знань з іноземної мови [6].

Використання ігрових прийомів на уроці дозволяє підвищити мотивацію, знизити втомлюваність та прискорити темп уроку. Для досягнення бажаного результату використовуються ігри відмінних категорій: усні та письмові, граматичні та орфографічні, ігри, що передбачають спільну комунікативну діяльність, ділові ігри, індивідуальні та командні, рухливі та малорухливі [4].

Варто зауважити, що у багатьох випадках гра на уроці застосовується із використанням наочності. Тобто для створення сприятливих умов для гри, варто використовувати (якщо дозволяють умови гри) таблиці, схеми та інші допоміжні матеріали [2].

Л. С. Виготський у праці «Передісторія писемності» писав: «Як відомо, у гри для дитини одні предмети означають інші, легко замінюються, стають їх символами. Відомо також, що при цьому не має значення схожість між іграшкою та звичайним предметом, найбільш важливим стає функціональне застосування предмету, можливість виконати зображальний жест. Тільки в цьому, на нашу думку, лежить ключ до пояснення всієї символічної функції дитячої гри» (переклад наш) [10].

Гра на початковому етапі навчання іноземної мови дозволяє забезпечити психолого-емоційну підготовку учнів до спілкування іноземною мовою, а також розвиває логічне мислення, увагу та пам'ять. На уроці іноземної мови застосування різноманітних ігор та ігрових ситуацій має на меті розвиток навичок говоріння та письма, а також опанування лексики та граматичного матеріалу [2].

М. Стронін, вважає, що ігри сприяють виконанню методичних завдань:

- а) створення психологічної можливості для дітей до мовного спілкування;
- б) забезпечення природної необхідності багаторазового повторення ними мовного матеріалу;
- в) тренуванню дітей у виборі потрібного мовного варіанту, що є підготовкою до ситуативної спонтанної мови взагалі [8, с. 57].

Як зазначає Н. Бондаренко, велика кількість ігор можуть бути використані як тренувальні вправи на етапі як початкового, так і подальшого закріплення [8, с. 57].

Засвоєння граматики будь-якої мови викликає багато труднощів. Так, граматичні терміни та правила, велика кількість винятків не сприяють легкості запам'ятовування граматичних явищ іноземної мови. Усе це звичайно викликає негативне ставлення до предмета в більшості учнів. У цьому випадку потребує уваги той факт, що успішне вживання того або іншого граматичного явища в мові визначається наявністю відповідної комунікативної ситуації, що сприяє створенню необхідних умов для формування навичок вільного говоріння [1].

Як відомо, тренування учнями вживання граматичних структур, шляхом багаторазового повторення, стомлює дітей своєю одноманітністю, а зусилля, які витрачаються не приносять швидкого результату. Ігри можуть перетворити нудну роботу на більш цікаву та захоплюючу. Адже найважчим для засвоєння в даному віці є такий розділ мови, як грамика. При навчанні іноземній мові на початковому етапі, грамикою необхідно займатися окремо, тому що це є найважливішим компонентом мови як системи.

Варто враховувати, що ігровий процес набагато полегшує процес навчальний, вміло розроблена гра невіддільна від навчання. Залежно від умов, цілей і завдань, поставлених вчителем іноземної мови, гра повинна чергуватися з іншими видами роботи. При цьому важливо навчати дітей розмежовувати гру і навчальне заняття. Гра підвищує працездатність і зацікавленість педагогів і учнів, на відміну від монотонного виконання певних завдань [9].

Варто також зазначити, що вибір потрібної гри вважається одним із найскладніших завдань для вчителя іноземної мови. Цей вибір має передбачати цілеспрямованість гри, можливості поступового її ускладнення та відповідного лексичного наповнення. Відібрані для заняття ігри відрізняються від звичайних дитячих ігор тим, що фактор уяви, фантазія дитини, вигадані ситуації не акцентуються, перевагу починають надавати спостереженню та увазі. З огляду на специфіку гри в процесі навчання дітей іноземної мови, викладач керує ходом гри і контролює його.

Специфіка гри, як зазначає М. Скаткін, полягає в тому, що «навчальні завдання виступають перед дитиною не в явному вигляді». Граючи, дитина не ставить навчального завдання, але в результаті гри вона чогось навчається» (переклад наш) [7, с. 54].

Висновки. Отже, при навчанні іноземних мов учнів молодшого шкільного віку необхідно врахувати низку факторів, а саме:

- дітям молодшого шкільного віку характерні зміни у психіці, що відбувається у соціумі під впливом найближчого оточення, тобто батьків, друзів, однокласників, вчителів;
- діти цієї вікової категорії перебувають на стадії змін домінантних видів діяльності;
- гра є однією з основних діяльністю дитини; гра та ігрова ситуація сприяють розвитку особистості;
- використання гри в процесі вивчення іноземних мов у початковій школі є ефективним прийомом засвоєння необхідних знань, оскільки гра сприяє розвитку пам'яті, логічного мислення, уваги;
- застосування різноманітних ігор та ігрових ситуацій на уроках іноземних мов у початковій школі має вести до розвитку навичок говоріння та письма, оволодіння лексичним та граматичним матеріалом;

• вчитель має враховувати мету, завдання гри в процесі роботи на уроці, зважати на вікові особливості та інтелектуальні здібності учнів при застосуванні допоміжних методів роботи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко Н. Б. Ігрові прийоми навчання як засіб формування граматичних навичок на початковому етапі / Н. Б. Бондаренко // Вісник Запорізького національного університету. – №2. – 2010. – С. 26–31.
2. Зайчикова Л. Значення гри у навчанні іноземних мов / Л. Зайчикова // Рідна школа. – 2009. – №7. – С. 68.
3. Ходій О. О. Ігрові методи навчання лексиці на уроках англійської мови в початковій школі / О. О. Ходій // Таврійський вісник освіти – 2013. – №4. – С. 191–196.
4. Давыдова З. М. Игра как метод обучения иностранным языкам / З. М. Давыдова // Иностранные языки в школе. – 2010. – №6. – С. 34.
5. Немов Р. С. Психология. / Роберт Семенович Немов. – М.: Гуманитар. изд. Центр ВЛАДОС, 2006. – 606 с.
6. Петричук И. И. Еще раз об игре / Петричук И. И. // Иностранные языки в школе. – 2008. – № 2. – С. 37–42.
7. Скаткин М. Н. Школа и всестороннее развитие детей. – М., Издательский центр «Просвещение», 1980. – С. 54
8. Стронин М. Ф. Обучающие игры на уроке английского языка (из опыта работы). – М.: Просвещение, 1984. – 112 с.
9. Шмаков С. А. Игры шутки – игры минутки. – М.: Издательский центр «Новая школа», 1996. – 112 с.
10. Эльконин Д. Б. Психология игры. – М., 1978. – С. 98.

Грицишин Юлія.

Науковий керівник – доктор пед. наук, професор Задорожна І. П.

PROJECT METHOD OF TEACHING ENGLISH TO STUDENTS OF LINGUISTIC SPECIALTIES

The article deals with the problem of project method of English teaching to students of linguistic specialties. Different aspects of using the method, its stages and types of work are described. The influence of the method on the communicative abilities of students and their level of practical knowledge of a foreign language is analysed. The article proves that project method is aimed at the development of students' creative abilities and stimulating their independent productive educative activity. According to the author, implementation of the project method in teaching process allows to improve education, increase the motivation of students and the level of knowledge of a foreign language.

Key words: *project method, teaching technology, person-oriented approach, creativity.*

In the context of European integration of Ukraine, the professional foreign language training of competitive specialists requires a special approach. Moreover, according to the Bologna Declaration and the updated Law on Higher Education, it is important to develop the creative abilities and personal interests of each student, to stimulate an individual independent extra-curricular activities for the purpose of self-education and self-improvement of students. Modern university graduates have to properly act in various foreign language communicative